

Inspectie SZW
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

BasisInspectieModule (BIM)

Arbozorg

Onderdeel: RI&E, Basiscontract
en Deskundige Bijstand

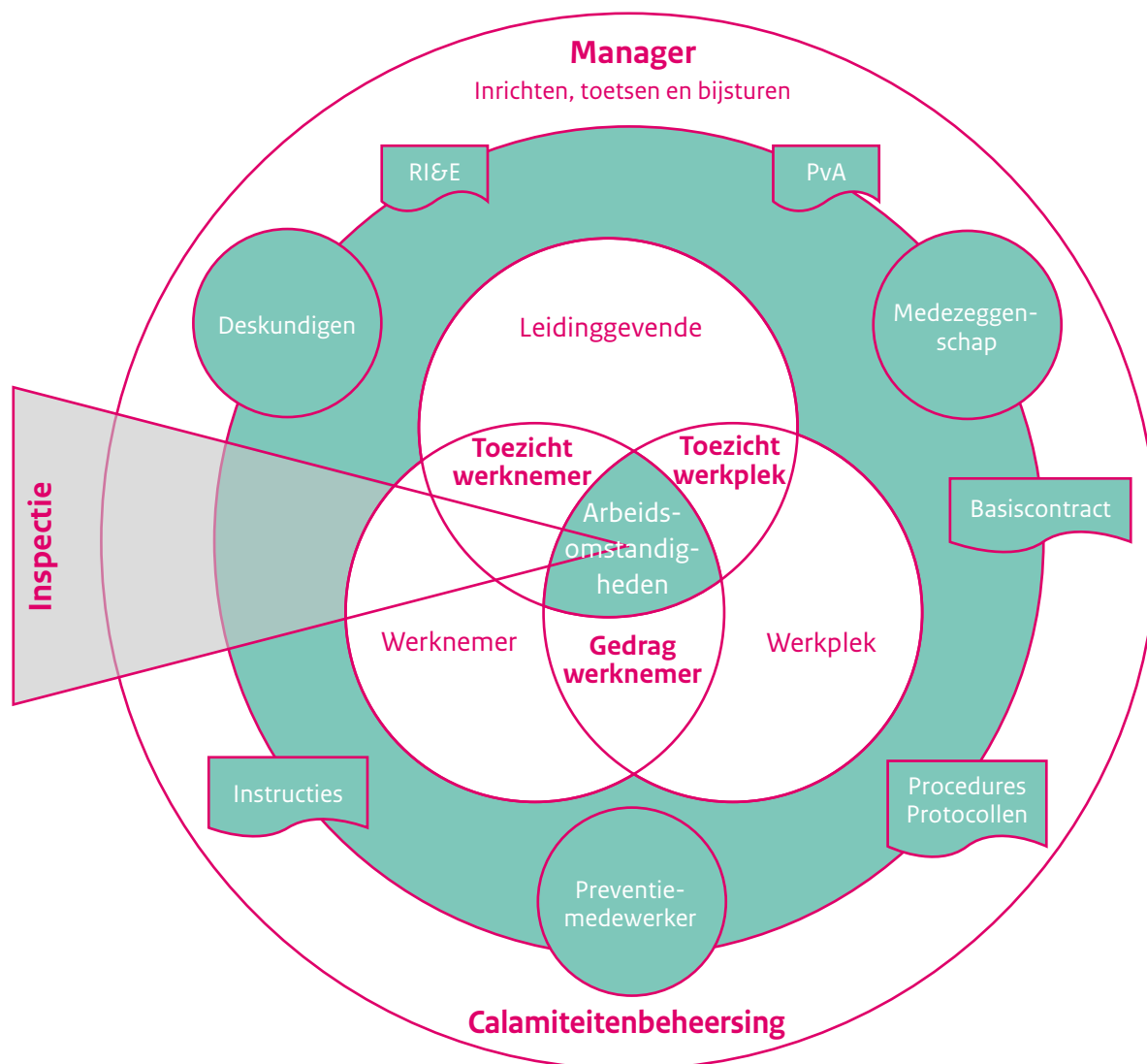
Deze BasisInspectieModule (BIM) is opgesteld aan de hand van de stand van de wetenschap, en geschreven voor intern gebruik door de Inspectie SZW. Verder is de in deze BIM beschreven werkwijze algemeen verwoord. Inspecteurs kunnen op grond van de aangetroffen situatie in een bedrijf afwijken van deze werkwijze.

De Inspectie SZW werkt aan eerlijk, gezond en veilig werk en bestaanszekerheid voor iedereen

1

BasisInspectieModule Arbozorg

RI&E, Basiscontract en Deskundige Bijstand

Toepassingsgebied:

De BasisInspectieModule (BIM) Arbozorg is bruikbaar in alle organisaties waar de Arbowet van toepassing is. Deze BIM is vooral geschikt bij initiële inspecties waarbij wordt geïnspecteerd op de RI&E, het basiscontract en/of op deskundige bijstand.

Ontwikkeld door:

Inspectiebreed Kenniscentrum (IKC), Vakgroep Arbeid & Organisatie.

Datum goedkeuring en geldigheidsduur:

Datum goedkeuring MT-IKC: 05-02-2019
Deze BasisInspectieModule is geldig totdat wijzigingen in de regelgeving of stand van de wetenschap bijstelling noodzakelijk maken.

Vereist kennisniveau en training:

Voor het kunnen uitvoeren van een inspectie en het toepassen van deze module is een kennisniveau vereist dat overeenkomt met de eindtermen uit de Arbo-opleiding:

- Arbo-opleiding module A03 “Inspecteren op Arbozorg”, inclusief de bijbehorende e-learning module;
- E-learning module A06 Arbozorg: RI&E en Deskundige Bijstand.
(Aanbevolen en ondersteunend is de e-learning A02 Medezeggenschap).

Naslagwerken:

In de Kennisbank Arbo in DIWI onder het onderwerp “Arbozorg en organisatie” zijn alle relevante naslagwerken te vinden.

De BIM Arbozorg: RI&E, Basiscontract en Deskundige Bijstand is één van de drie BIM’s die vallen onder de overkoepelende BIM Arbozorg.

De inhoud en elementen van Arbozorg zoals de Inspectie SZW deze definieert zijn beschreven in de BIM Arbozorg-systeemniveau.

Hieronder vallen de volgende BIM’s die beschrijven hoe arbozorg onderzocht wordt:

1. De BIM Arbozorg: RI&E, Basiscontract en Deskundige Bijstand
2. De BIM Arbozorg: VOeT
3. De BIM Arbozorg: BHV

Daarnaast staat in de BIM Arbozorg in Herinspecties beschreven op welke elementen van Arbozorg geïnspecteerd wordt in de verschillende fases van herinspecties van Inspectie SZW.

Naast bovengenoemde BIM’s is de Zelfinspectietool “Arbo op orde” beschikbaar om werkgevers voor te lichten over wettelijke verplichtingen op het gebied van Arbozorg: www.zelfinspectie.nl.

Korte inhoudsweergave:

In deze BIM bespreken we het inspecteren op de volgende elementen van het Arbozorgsysteem:

- de Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E), inclusief het plan van aanpak
- de toetsing van de RI&E
- de preventiemedewerker
- de aanwezigheid en invulling van het Basiscontract
- de inrichting van de gecertificeerde deskundige bijstand
- het aanbieden van het arbeidsomstandighedensprekeuur
- het aanbieden van (P)AGO
- voorlichting en onderricht over het arbozorgsysteem
- het evalueren en bijsturen van het beleid

Daarbij komt aan de orde hoe je beoordeelt of bovengenoemde elementen in voldoende mate zijn opgenomen in het arbozorgsysteem van een werkgever. Welke onderdelen kun je beoordelen op papier? Waarbij heb je meer informatie van de werkgever, werknemers of deskundigen nodig, of een fysieke rondgang door het bedrijf?

Achtereenvolgens worden de volgende inspectievragen in deze BIM behandeld en toegelicht:

- A) De inspectievragen over de RI&E en over bijstand van deskundige werknemers die beantwoord kunnen worden vanuit (toegestuurde) documenten op pagina 8;
- B) De inspectievragen over de RI&E en bijstand van deskundige werknemers die beantwoord moeten worden op de werkplek op pagina 10;
- C) De inspectievragen over het Basiscontract en de gecertificeerde deskundige bijstand (inclusief arbospreekuur en PAGO) op pagina 12;
- D) De inspectievragen over Voorlichting en Onderricht t.a.v. arbodienstverlening en over het evalueren en bijsturen van het beleid op pagina 16.

De module wordt afgesloten met de wettelijke grondslag, handhaving en de inspectielijst op pagina 17.

Informatie over arbocatalogi:

Zoals hierboven is aangegeven is deze BIM van toepassing in alle organisaties die onder de Arbowet vallen. Het gaat te ver om voor alle bedrijven en sectoren uit te zoeken of er getoetste arbocatalogi beschikbaar zijn, waarin passages over deze onderwerpen beschreven worden. Indien relevant zal dit voor aanvang van inspectieprojecten worden uitgezocht.

Bijlagen:

Als bijlagen bij deze BIM zijn opgenomen:
 Bijlage I: Overzichten gecertificeerde arbodiensten en kerndeskundigen
 Bijlage II: Artikelen Arbobesluit die nadere inventarisatieverplichtingen voorschrijven
 Bijlage III: Achtergrondinformatie Wetswijziging Arbeidsgerelateerde Zorg
 Bijlage IV: Checklist voor het beoordelen van de volledigheid van Basiscontracten
 Bijlage V: Artikelen Arbobesluit verplicht aanbieden (P)AGO

2

Inleiding

De Inspectie SZW constateert regelmatig dat het systeem van arbozorg, zoals de Arbowet dat voorschrijft, niet goed functioneert in bedrijven. Zowel kwantitatief (het aantal bedrijven dat (niet) aan de arbozorgverplichtingen voldoet) als kwalitatief (de manier waarop bedrijven met de arbozorgverplichtingen omgaan) zijn er op- en aanmerkingen te maken. Het gaat dan bijvoorbeeld om de achterblijvende naleving bij kleine bedrijven. Of om de constatering dat onder andere de RI&E meer als een administratieve verplichting wordt ervaren dan als basis voor het veiligheidsbewustzijn van een bedrijf.

Werkgevers en werknemers zijn samen verantwoordelijk voor een cultuur van gezond en veilig werken binnen hun bedrijf. Een goede veiligheidscultuur heeft als effect dat iedereen in het bedrijf zich bewust is van risico's, passende maatregelen neemt om die risico's tegen te gaan, en met elkaar zorgt voor het handhaven van veilig gedrag op de werkplek. Goede nakoming van de arbozorgverplichtingen is een uiting van de aanwezige veiligheidscultuur en biedt uitgangspunten voor verdere verbetering ervan.

Door de verandering van de Arbowet per 1 juli 2017 is de betrokkenheid van werkgevers en werknemers bij de arbodienstverlening vergroot. In het wettelijk verplichte basiscontract wordt de positie van de preventiemedewerker versterkt, krijgt het medezeggenschapsorgaan een grotere rol bij het arbobeleid, en worden de randvoorwaarden voor het handelen van de bedrijfsarts aangescherpt. Op deze manier staat de preventie van arbeidsongevallen en beroepsziekten meer centraal.

Met de aangepaste wetsbepalingen is met behulp van van arbozorg ingezet op meer preventie binnen de bedrijven. Deze bepalingen zijn erop gericht om:

1. de risico's in kaart te brengen en hiervoor doeltreffende maatregelen te nemen volgens de arbobeleidscyclus, en
2. de preventiemedewerker, de OR, de bedrijfsarts en de arbodeskundigen zo goed mogelijk in deze cyclus te betrekken, zodat zij preventieve adviezen kunnen geven, en uitval door arbeidsgerelateerd verzuim zoveel mogelijk kan worden voorkomen.

Meer informatie is te vinden in:

Bijlage III: Achtergrondinformatie Wetswijziging Arbeidsgerelateerde Zorg

IKC-Informatiekaarten: RI&E en Preventiemedewerker [Link] en (P)AGO [Link]

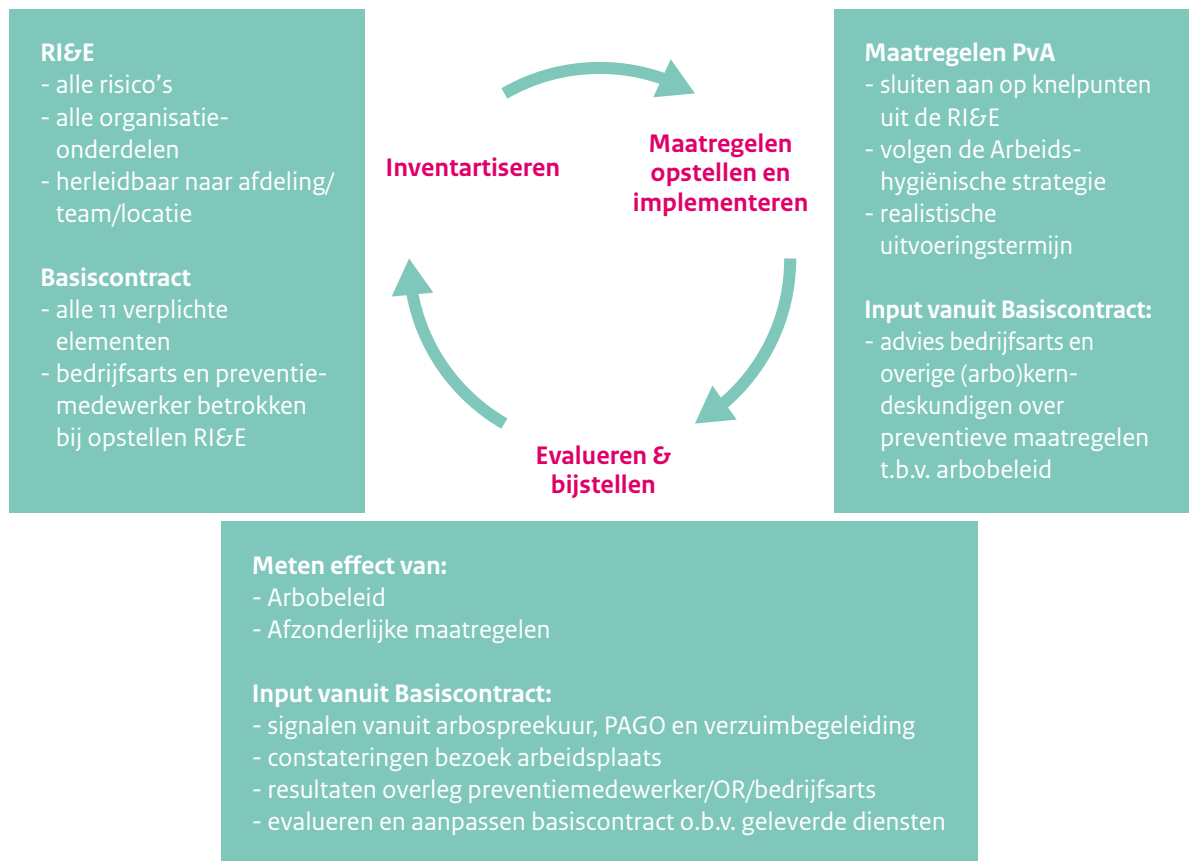
1 Doel van de inspecties

- Het verhogen van de naleving van de kernbepalingen van de Arbeidsomstandighedenwet.
- Structurele inzet op preventie in bedrijven, en daarmee op het voorkomen of zoveel mogelijk beperken van gezondheidsklachten, ziekteverzuim, letsel en arbeidsongeschiktheid als gevolg van het werk. Daarbij wordt ook de betrokkenheid van werkgever, OR en (kern)deskundigen gestimuleerd.

2 Inspectiemethodiek

Bij de inspecties wordt uitgegaan van de cyclische aanpak (arbobeleidscyclus). Deze cyclische aanpak wordt op de volgende pagina beschreven.

Cyclische Aanpak

De arbobeleidscyclus bestaat uit het geheel van inventariseren van de risico's en het vastleggen en uitvoeren van maatregelen tot het evalueren (en vervolgens bijstellen) van het beleid en de afzonderlijke maatregelen. Dit gebeurt met inbegrip van de preventieve adviezen die voortkomen uit de activiteiten van de bedrijfsarts, andere arbodeskundigen en de preventiemedewerker. De betrokkenen zijn verplicht hiertoe nauw met elkaar samen te werken. De ruimte voor de preventieve taken in het Basiscontract (uren/budget) wordt ingeschat op basis van de RI&E en het ziekteverzuim, op maat, zodat de betrokkenen hun taken naar behoren kunnen vervullen. Dit alles wordt meestal niet in één document (bijvoorbeeld de RI&E) maar in meerdere documenten geregeld. Deze documenten vormen gezamenlijk het arbozorgbeleid.

3 Wijze van inspecteren

Informatie kan op de volgende manieren verzameld worden:

- De inspecteur vraagt vóór aanvang van of tijdens de inspectie alle relevante documenten op over het basiscontract en de activiteiten/maatregelen die hieruit voortgevloeid zijn:
 - Basiscontract met arbodienst of bedrijfsarts
 - Naam + BIG-registratienummer bedrijfsarts
 - Risico-Inventarisatie en -evaluatie (RI&E + PvA)
 - Rapportage verzuimanalyse + aanbevelingen
 - PAGO/PMO-advies + overkoepelende rapportage PAGO/PMO + aanbevelingen
 - Procedures voor toegang tot arbospreekuur, werkplekbezoek bedrijfsarts, second opinion en klachtenregeling

- Het voeren van gesprekken met management, bestuur en/of HR-adviseur.
Hoe groter het draagvlak voor preventie bij het management, hoe duidelijker het beleid in de richting van de werknemers kan worden uitgedragen. De boodschap dat bedrijfsarts, gecertificeerde deskundige, preventiemedewerker en OR een belangrijke rol hebben bij preventie dient dan ook duidelijk te zijn bij het management. Daarom is het van belang dat het bestuur en management een voorbeeldfunctie vervullen en regelmatig in gesprek zijn met de werknemers over arbozorg en preventie. Door gesprekken te voeren met het management en bestuur kan de inspecteur zich hierover een beeld vormen.
- Het voeren van gesprekken met preventiemedewerker, OR en eventueel bedrijfsarts en/of andere kerndeskundigen.
- Het voeren van (groeps)gesprekken/interviews met medewerkers (en leidinggevenden).

Met hoeveel medewerkers en leidinggevenden hierover gesproken dient te worden is onder meer afhankelijk van de grootte van de organisatie. Afhankelijk van onder meer de grootte van de organisatie beoordeelt de inspecteur zelf hoeveel medewerkers en leidinggevenden hij wil spreken. Conclusies dienen in elk geval niet gebaseerd te zijn op uitspraken van slechts één of twee medewerkers. De gesprekken dienen in een verslag verwerkt te worden. Voor het verwerken van de gesprekken/interviews in I-net is een aparte instructie beschikbaar. Zie hiervoor [Werkinstructie Handhavingsaanpak Arbeidsomstandighedenwet](#).

Gesprekken met de werkgever, werknemers of bijvoorbeeld de preventiemedewerker kunnen in aanwezigheid van de OR gevoerd worden. Om een compleet beeld te krijgen van het arbozorgsysteem en hoe dit door de werkgever is ingericht, is het raadzaam de OR ook nog apart te spreken.

Verder zorgt de inspecteur ervoor dat hij/zij kennis heeft van:

- Inspectiegeschiedenis van de organisatie (projectmatig, klachten of ongevallen)
- IKC-kaart PAGO/PMO
- Eventueel cao-gegevens (niet bruikbaar voor handhaving, wel om een beeld te krijgen van bijvoorbeeld de vangnet- of maatwerkregeling)

De opgevraagde documenten worden beoordeeld en kunnen dienen als input of leidraad voor de te voeren gesprekken.

Het voeren van gesprekken is van belang voor het beoordelen van onder meer de volgende vragen:

- In hoeverre zijn de werkgever, preventiemedewerker, OR en bedrijfsarts op de hoogte van de wetgeving rondom het basiscontract en de verplichte elementen?
- In hoeverre overleggen zij hierover met elkaar?
- In hoeverre hebben de preventiemedewerker, OR en bedrijfsarts inspraak in het basiscontract en de uitvoering van de verplichte elementen?
- In hoeverre en hoe worden de verplichte elementen ook daadwerkelijk uitgevoerd;
- In hoeverre functioneren deze naar behoren?
- In welke mate zijn de werknemers geïnformeerd over en bekend met de afzonderlijke elementen, zoals RI&E, PvA, preventiemedewerker, bedrijfsarts, arbospreekuur, etc., en/of maken zij hiervan gebruik?

Door middel van de gesprekken wordt dus bekeken hoe papier en praktijk zich tot elkaar verhouden.

A

Inspectievragen RI&E en bijstand deskundige werknemers: Beoordelen in documenten

	Feitnummer	Inspectievraag
1	W050101	Is er een schriftelijke Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E) opgesteld?
2	W1401A	Is de RI&E getoetst?
3	W1401	Is de RI&E op de juiste wijze getoetst?
4	W050301	Bevat de RI&E een Plan van Aanpak (PvA)?
5	W050302	Bevat het PvA maatregelen met realisatietermijnen?
6	W050101	Worden risico's voor bijzondere groepen werknemers (bijvoorbeeld zwangeren en jeugdigen) in de RI&E geïnventariseerd?
7	W130901	Bevat de RI&E passages waarin aangegeven wordt hoeveel deskundige medewerkers (lees: preventiemedewerkers) er nodig zijn voor vervulling van hun taken, en wat hun deskundigheid en beschikbare capaciteit/tijd is?

Toelichting inspectievragen 1 t/m 7

De vragen 1 tot en met 7 gaan over het beoordelen van de aanwezigheid van (onderdelen van) documenten. Het ontbreken van hele delen (de RI&E en/of het PvA) is het eenvoudigst te beoordelen. Ook de aanwezigheid van toetsing van de RI&E (indien nodig) is vrij eenvoudig te beoordelen.

Ad 1)

De verplichting tot het opstellen van een Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E) geldt voor iedere werkgever, ongeacht de omvang van het bedrijf. **Let op: Als een bedrijf geen RI&E heeft, wordt direct een boete aangezegd op artikel 5 lid 1 van de Arbowet.**

Naast het opstellen van de RI&E is een werkgever verplicht een Plan van Aanpak op te stellen. **Ook als het bedrijf geen Plan van Aanpak heeft als onderdeel van de RI&E, wordt direct een boete aangezegd, op artikel 5 lid 3 van de Arbowet.** Bedrijven die hun werknemers voor **maximaal 40 uur per week** arbeid laten verrichten (alle werknemers bij elkaar opgeteld) mogen ook gebruik maken van de 'Checklist Gezondheidsrisico's'. Dit is een verkorte versie van de RI&E.

Voor vrijwilligersorganisaties geldt dat een RI&E alléén verplicht is indien de vrijwilligers met gevaarlijke stoffen en/of biologische agentia werken (artikel 9.5a, lid 1, onder a. Arbobesluit). Als de werkzaamheden ernstige risico's met zich meebrengen (zoals werken op hoogte, fysieke belasting, arbeidsmiddelen), blijven de voorschriften uit het arbeidsomstandighedenbesluit wel van toepassing. Voor vrijwilligersorganisaties geldt dat het bij deze risico's voldoende is om met veiligheidsinstructies, voorlichting en het beschikbaar

stellen van veilige arbeidsmiddelen en beschermingsmiddelen ervoor te zorgen dat vrijwilligers hun werk veilig kunnen doen.

Ad 2)

Toetsing van de RI&E is **niet** verplicht indien het gaat om:

- een bedrijf met 25 of minder medewerkers dat gebruik maakt van een erkende branche-RI&E;
- een vrijwilligersorganisatie waarin uitsluitend vrijwilligers werken;
- een organisatie met betaald personeel voor in totaal **ten hoogste 40 uur per week**.

In alle andere gevallen is toetsing van de RI&E verplicht.

Ad 3)

De toetsing van de RI&E moet voldoen aan de volgende criteria.

De RI&E moet zijn getoetst door een gecertificeerde deskundige. Dit kan zijn een gecertificeerde veiligheidskundige, arbeidshygiënist, arbeids- en organisatiekundige of bedrijfsarts. Een link naar de overzichten van gecertificeerde kerndeskundigen is bijgevoegd in **bijlage I**. Hierin kan op naam of op certificaatnummer opgezocht worden of een deskundige inderdaad gecertificeerd is. Is de RI&E bij een arbodienst door een ander (niet zijnde een gecertificeerde deskundige) opgesteld, dan moet een gecertificeerde deskundige hier nog wel voor tekenen. Is de RI&E door een werkgever/bedrijf opgesteld, dan dient deze voorzien te zijn van een toetsingsrapport van de gecertificeerde deskundige (tenzij het gaat om een bedrijf met minder dan 25 werknemers, met een branche-RI&E).

De toetsing van de RI&E houdt het volgende in:

1. Toetsing van de RI&E, inclusief het PvA;
2. Advisering over de inhoud van het PvA.

1. Toetsing

De toets moet gaan over de RI&E, inclusief het PvA. Een ingevuld PvA (prioritering van voorgestelde maatregelen met daaraan verbonden termijnen) is immers een integraal onderdeel van de RI&E. Een toetser mag alleen akkoord gaan indien de RI&E compleet is.

Bij de compleetheit van het PvA gaat het niet over de juistheid van de daarin opgenomen informatie, bijvoorbeeld de prioritering of budgetten.

2. Adviesrol

In de adviserende rol moet de toetser advies geven over de *inhoud* van het PvA. Dit moet hij doen op basis van de RI&E (het getoetste document).

Dit advies staat los van de toetsing.

In de akkoordverklaring van de toetsing mogen dus géén aanbevelingen ter verbetering van de ‘compleetheit’ staan, bijvoorbeeld “als u dit risico nog inventariseert/toevoegt, dan is de RI&E akkoord”. Feitelijk zegt de toetser dan dat het onderliggende document niet goed is.

Er zijn géén wettelijk voorgeschreven bepalingen voor het toetsen van een specifiek onderdeel/onderwerp van de RI&E door een specifieke gecertificeerde deskundige. Het is dus niet zo dat bijvoorbeeld een machine-RI&E verplicht door een gecertificeerde veiligheidskundige opgesteld/getoetst moet worden of een PSA-RI&E door een gecertificeerde A&O’er, hoewel dit misschien wel voor de hand zou liggen. In de praktijk komen we dan ook allerlei variaties tegen.

Mocht een RI&E – ondanks het feit dat deze is opgesteld/getoetst door een gecertificeerde deskundige – niet voldoen omdat er onderwerpen ontbreken of onvoldoende zijn uitgediept, dan kan over het algemeen gehandhaafd worden op artikel 5 lid 1 onvolledige RI&E. De werkgever is verantwoordelijk voor een volledige RI&E, en handhaving vindt dan ook plaats bij de werkgever. In uitzonderlijke gevallen kan (ook) worden gehandhaafd bij de gecertificeerde deskundige of bedrijfsarts. Zie hiervoor *Ad 22*) op pagina 14.

In dit laatste geval wordt de inspecteur geadviseerd contact op te nemen met de specialist Arbozorg, zodat gezamenlijk kan worden gekeken wat de mogelijkheden zijn.

Ad 4/5

Om antwoord te krijgen op de vraag of een RI&E aanwezig en getoetst is, en of deze RI&E concrete risico’s en een PvA met maatregelen en termijnen bevat, hoeft dit eigenlijk slechts in het document gecheckt te worden.

Zo moet in de RI&E beschreven zijn om welke risico’s het gaat, en waar die betrekking op hebben (werkplek/afdeling, soort arbeidsmiddel of functies). In het PvA moet te lezen zijn **welke concrete werkplekmaatregelen op welke termijn voor welk risico** getroffen gaan worden. Ter toelichting: de vaak gebruikte passage “nader onderzoek” is geen concrete werkplekmaatregel zoals bedoeld door de wet.

“Nader onderzoek” beperkt immers niet het risico/gevaar. In dat geval kan gehandhaafd worden op artikel 5 lid 1 onvolledige RI&E, omdat een inventarisatie van het risico ontbreekt of onvoldoende is uitgediept.

In zowel wetgeving als literatuur en spraakgebruik worden de termen “gevaar” en “risico” vaak door elkaar gebruikt. Waar gevaar staat kan vaak ook risico gelezen worden, en bij de term risico wordt vaak gevaar bedoeld. Gevaar en risico zijn nu eenmaal onlosmakelijk met elkaar verbonden: zonder gevaar geen risico. In een RI&E is het bijna ondoenlijk om alle gevaren te beschrijven die zich bij de arbeid zouden kunnen voordoen. Men beperkt zich vaak tot realistische scenario’s van gevaarlijke situaties. Er moet een kans zijn dat het gevaar optreedt en leidt tot een ongewenst effect. Als je de RI&E op deze wijze interpreteert, wordt deze een realistisch document dat recht doet aan het verminderen en voorkomen van mogelijke gevaren en risico’s binnen een arbeidsorganisatie.

Ad 7)

Ook de passages over de “deskundige werknemers” uit artikel 13 van de wet moeten in de RI&E beschreven zijn. In de praktijk worden de deskundige werknemers “preventiemedewerkers” of soms nog “arbocoördinator” genoemd. Preventiemedewerkers hebben wettelijk verplichte taken, zie hiervoor *ad 11/12*.

In de RI&E moet zijn beschreven *hoeveel* preventiemedewerkers er nodig zijn om deze taken uit te voeren (dan wel dat de werkgever deze taken zelf uitvoert; dat is alleen toegestaan bij organisaties met minder dan 26 werknemers). Ook moet de *benodigde kennis en capaciteit/tijd* voor het uitvoeren van deze taken zijn aangegeven. In de RI&E kan eenvoudig gecheckt worden of deze passages over de preventiemedewerker aanwezig zijn (ongeacht de vraag ze inhoudelijk kloppen/correct zijn).

B

Inspectievragen RI&E en bijstand deskundige werknemers: Beoordelen op de werkplek

	Feitnummer	Inspectievraag
8	W050101	Is de RI&E volledig: zijn alle organisatieonderdelen en soorten risico's beschreven?
9	Zie Ad 9	Zijn de maatregelen en termijnen, genoemd in het PvA, adequaat? Zijn de maatregelen passend bij de risico's en zijn de termijnen acceptabel?
10	W0504	Is de RI&E actueel? Zijn nieuwe situaties, gevaren of normen beschreven?
11	W130101	Zijn er deskundige werknemers (lees: preventiemedewerkers) aangewezen?
12	W1307	Voert de preventiemedewerker de verplichte taken uit?
13	W1304	Sluit de deskundigheid van de preventiemedewerkers aan op de uit te voeren taken?
14	W130701	Heeft de OR/PVT instemming bij de benoeming van de preventiemedewerker? Waar blijkt dit uit?
15	W1307B	Werkt de preventiemedewerker nauw samen met de bedrijfsarts, andere gecertificeerde kerndeskundigen en de OR/PVT? Waar blijkt dat uit?

Toelichting inspectievraag 8 t/m 14: Beoordelen op de werkplek

Ad 8)

Of de RI&E volledig is (zijn alle organisatieonderdelen en soorten risico's beoordeeld) en de juiste weging kent (wordt de ernst van het risico wel juist geëvalueerd/beoordeeld), kan niet alleen op papier gecheckt worden. Om te beoordelen of de maatregelen in de specifieke situatie de juiste zijn en met de gepaste urgentie/termijn getroffen worden, moet de inspecteur de betreffende werkplekken gezien hebben.

De RI&E moet een goed inzicht geven in de risico's die zich bij de arbeid voordoen. Een risico is de kans dat een bepaald gevaar optreedt met schadelijk effect op veiligheid of gezondheid. In de RI&E moet daarom een beschrijving zijn opgenomen van de gevaren en de risicobeperkende maatregelen. Het gaat erom dat goed is nagegaan of er op basis van deze inventarisatie voldoende voorzorgsmaatregelen zijn getroffen om schade aan de gezondheid van werknemers te voorkomen. Dit kan alleen op de werkplek beoordeeld worden. Als niet alle risico's in de RI&E zijn opgenomen, is de RI&E onvolledig en kan er met een waarschuwing worden gehandhaafd.

Als een gevaar niet leidt of kan leiden tot een kans op schade of letsel (er is dan dus geen risico), hoeft dit niet specifiek opgenomen te worden in de RI&E,

tenzij een **nadere inventarisatieverplichting** dat voorschrijft. Gevaren/risico's waarvoor een nadere inventarisatieverplichting geldt, moeten altijd zijn beschreven in de RI&E. Een lijst met artikelen uit het Arbobesluit die een nadere inventarisatieverplichting voorschrijven is bijgevoegd in **bijlage II**.

Ad 9)

Bij het beoordelen van de kwaliteit van de maatregel gaat de inspecteur na of hij er een redelijk vertrouwen in heeft dat de gekozen maatregel leidt tot een tijdige opheffing van het risico. Hij kan dit inschatten op basis van informatie uit:

- het projectplan
- de arbocatalogus
- de stand der wetenschap en professionele dienstverlening (erkende middelen en methoden om aan de doelvoorschriften uit de wet te voldoen).

In het PvA wordt nagegaan of de arbeidshygiënische strategie wordt gehanteerd zoals bedoeld in artikel 3 eerste lid onder b van de Arbowet. Maatregelen op PBM-niveau accepteren we alleen als het niet anders kan, want PBM's zijn belastend voor werknemers.

LET OP: De inspecteur mag op basis van artikel 3 lid 1 niet handhaven op de kwaliteit van de maatregel in het PvA. Als de inspecteur de voorgestelde maatregel (en/of termijn) in het PvA ondeugdelijk vindt, handhaaft hij **op de werkplekovertreiding en/of op de RI&E**, niet op het PvA!

Daarnaast geldt dat er voor het opheffen van ernstige risico's geen termijnen opgenomen kunnen zijn in een PvA. Betreffende maatregelen (bijvoorbeeld bij ernstig gevaar) mogen immers niet gepland worden, maar moeten meteen worden getroffen. Als een arbodienst of een kerndeskundige een ernstig risico vaststelt, kan dit weliswaar zijn opgenomen in het PvA, maar dient als termijn 'direct' te worden gehanteerd. Ook hier dient **op de werkplekovertredding** te worden gehandhaafd.

Ad 10)

Ook de vraag of de RI&E nog actueel is, kan alleen met een werkplekinspectie beantwoord worden. Om na te gaan of de RI&E aansluit bij gewijzigde werkmethoden en werkomstandigheden, de stand der wetenschap en/of opgedane ervaringen, dient immers de situatie ter plekke beoordeeld te worden.

Op basis van een werkplekinspectie kan de inspecteur ook de kwaliteit van de (branche-)RI&E als onvoldoende beoordelen, bijvoorbeeld doordat de werkgever de RI&E niet goed heeft ingevuld of doordat deze niet strookt met de praktijk. In dat geval handhaaft de inspecteur op artikel 5 lid 1 onvoldedige RI&E. Maar het kan ook voorkomen dat het (branche-) RI&E-instrument niet goed is, bijvoorbeeld doordat bepaalde prioritaire risico's er niet in bevraagd worden. In dat geval kan de inspecteur contact opnemen met de specialist Arbozorg, en wordt in overleg bepaald of er stappen moeten worden genomen (bijvoorbeeld een melding bij Certificatie of Steunpunt RI&E).

Ad 11/12)

Hoewel op basis van bestudering van de RI&E bepaald kan worden of de verplichte passages (zie ad 7) over de preventiemedewerkers hierin zijn opgenomen, dient in een bedrijfsbezoek te worden nagegaan of er daadwerkelijk een/voldoende preventiemedewerker(s) door de werkgever is/zijn aangewezen.

In een gesprek met de preventiemedewerker moet dan worden onderzocht of deze de verplichte taken (artikel 13 lid 7) uitvoert:

1. het mede opstellen en uitvoeren van de RI&E, als bedoeld in artikel 5;
2. het adviseren aan en nauw samenwerken met de bedrijfsarts en/of gecertificeerde deskundige en de OR/PVT over de genomen en de te nemen maatregelen voor een goed arbeidsomstandighedenbeleid;
3. het uitvoeren van de maatregelen, dan wel het hieraan meewerken.

Ad 13)

Om na te gaan of de kennis en deskundigheid van de preventiemedewerker aansluit op de uit te voeren taken, moet er ten minste een gesprek/interview met de preventiemedewerker plaatsvinden. Als de inspecteur twijfelt over de (onjuiste) bepaling van aantallen en deskundigheid/tijd van de preventiemedewerker, kan hij het beste contact opnemen met de specialist Arbozorg. In gezamenlijk overleg wordt dan nagegaan of nader onderzoek mogelijk is.

Ad 14/15)

Uit het gesprek met zowel de preventiemedewerker als de OR/PVT kan informatie verkregen worden over instemming van de OR/PVT met zijn benoeming. Ook kan gevraagd worden naar op schrift gestelde afspraken hierover tussen de OR/PVT en werkgever. Het instemmingsrecht van de OR geldt niet met terugwerkende kracht voor preventiemedewerkers die al waren aangesteld voordat de nieuwe wetgeving van kracht was. Toch moet in die gevallen met werkgever en OR worden besproken of zij de afspraken hierover helder op het netvlies hebben. Op schrift gestelde afspraken hierover zijn een gemakkelijk controlemiddel, maar geen verplichting. Als er geen schriftelijke afspraken zijn gemaakt, betekent dat dus niet dat de instemming niet (goed) geregeld is. Het is dus altijd belangrijk om goed door te vragen.

Hetzelfde geldt voor de samenwerking tussen de preventiemedewerker, bedrijfsarts/arbodeskundige en de OR/PVT. Het is nuttig om schriftelijke notulen op te vragen van de overleggen tussen deze functionarissen, hoewel het niet verplicht is om de overleggen op papier vast te leggen. Dat er geen notulen zijn, betekent namelijk nog niet dat er niet nauw wordt samengewerkt. Ook hier is het een kwestie van goed doorvragen en nagaan of er andere aanknopingspunten zijn te vinden:

- Hebben preventiemedewerker en bedrijfsarts en/of OR bepaalde preventieve activiteiten gezamenlijk opgepakt (bijvoorbeeld voorlichting, een notitie, een signaal, etc.)?
- Hebben preventiemedewerker en bedrijfsarts en/of OR gezamenlijk gewerkt aan de uitvoering van bepaalde maatregelen?
- Hebben preventiemedewerker, bedrijfsarts en/of OR overleg gehad over de ziekteverzuimanalyse, de resultaten van de PAGO, de werkplekbezoeken, etc.?

C Inspectievragen Basiscontract en gecertificeerde deskundige bijstand

	Feitnummer	Inspectievraag
16	W1404	Is er een contract met een gecertificeerde arbodienst of BIG-geregistreerde bedrijfsarts (een zogenaamd Basiscontract)?
17	W1404	Is het Basiscontract volledig op de elf wettelijk verplichte onderdelen?
18	W14A201	Is de gecertificeerde deskundige bijstand georganiseerd volgens de juiste regeling (vangnet- of maatwerkregeling)?
19	W14a201	Indien maatwerkregeling: Heeft de werkgever toestemming hiervoor van de OR/PVT of via de CAO?
20	W1401C3	Wordt aan werknemers een Arbeidsomstandighedensprekkuur aangeboden?
21	W1401C	Wordt aan werknemers periodiek een AGO (arbeidsgezondheidskundig onderzoek) aangeboden?
22	Zie ad 22	Voert de bedrijfsarts of gecertificeerde kerndeskundige de bijstand naar behoren uit?

Toelichting inspectievraag 16 t/m 21: Beoordelen in documenten in combinatie met gesprekken met werknemers, deskundigen (inclusief preventiemedewerker en HR-adviseur) en OR

Ad 16/17)

Volgens de wijziging in de wetgeving die op 1 juli 2017 is ingegaan (zie ook bijlage III), moet het Basiscontract voldoen aan de volgende 11 criteria:

- Op schrift gestelde overeenkomst tussen de werkgever en een gecertificeerde arbodienst (vangnetregeling), of een BIG-geregistreerde bedrijfsarts en/of gecertificeerde deskundige (maatwerkregeling);
- Het Basiscontract beschrijft de wijze waarop de bedrijfsarts en/of de gecertificeerde deskundige doeltreffend uitvoering kunnen geven aan ten minste de volgende (verplichte) elementen:
 1. **Verzuimbegeleiding:** de bedrijfsarts adviseert bij de begeleiding van werknemers die door ziekte niet in staat zijn hun arbeid te verrichten.
 2. **Toetsen** van en adviseren over de RI&E (bedrijven met meer dan 25 werknemers en/of geen branche-RI&E).
 3. **PAGO:** de bedrijfsarts adviseert over het opzetten en uitvoeren van het arbeidsgezondheidskundig onderzoek zoals bedoeld in artikel 18.
 4. **Aanstellingskeuring:** de bedrijfsarts adviseert over de noodzaak van het uitvoeren van de aanstellingskeuring.
 5. **Consultatie:** een voor de werknemers doeltreffende toegang tot de bedrijfsarts (arbeidsomstandighedensprekkuur), ook voor de werknemer die niet verzuimt;
 6. **Bezoek aan de werkplek:** de bedrijfsarts kan onbelemmerd de werkplekken bezoeken en individueel werkplekonderzoek doen.
 7. **Second opinion:** mogelijkheid voor werknemers om een andere bedrijfsarts te raadplegen over de gegeven adviezen rondom begeleiding, reïntegratie en overige medische zaken.
 8. **Klachtenprocedure:** de bedrijfsarts of arbodienst heeft een duidelijke procedure die beschrijft hoe en waar de werknemer eventuele klachten kan indienen over de dienstverlening door de bedrijfsarts.
 9. **Melden beroepsziekten:** de bedrijfsarts kan tijd besteden aan het opsporen, onderkennen, diagnosticeren en melden van arbeidsgerelateerde aandoeningen en beroepsziekten.
 10. **Overleg met OR en preventiemedewerker:** de bedrijfsarts en andere kerndeskundigen werken nauw samen met de preventiemedewerker en de OR/PVT bij te nemen, genomen en uitgevoerde maatregelen gericht op een zo goed mogelijk arbobeleid.
 11. **Preventieve maatregelen:** de bedrijfsarts adviseert over preventieve maatregelen voor het algemeen arbeidsomstandighedenbeleid en de RI&E.
- Per element is beschreven *hoe* hieraan in de praktijk invulling wordt gegeven.
- Per element is aangegeven *hoeveel uren en welk bedrag* hiervoor begroot zijn.

Het Basiscontract is *onvolledig* als:

- één of meer verplichte elementen in het contract ontbreken;
- onvoldoende is beschreven hoe in de praktijk invulling wordt gegeven aan de afzonderlijke elementen;
- een begroting van het aantal deskundigen, de beschikbare tijd en/of het budget ontbreekt.

Let op:

- **Op het moment dat er géén contract is met een gecertificeerde arbodienst dan wel een BIG-geregistreerde bedrijfsarts en/of gecertificeerde deskundige (in het geval van een maatwerkregeling) wordt een *boete* opge maakt op basis van artikel 14, 4e lid van de Arbeidsomstandighedenwet.**
- In het geval van een onvolledig basiscontract (niet alle verplichte elementen staan erin beschreven) wordt een *waarschuwing* gegeven op basis van artikel 14, 4e lid van de Arbeidsomstandighedenwet.
- Gaat het om onvoldoende schriftelijke invulling van de elementen (er is niet/onvoldoende beschreven op welke wijze de bedrijfsarts hieraan uitvoering gaat geven), dan wordt een *eis* gesteld op basis van artikel 14, 4e lid van de Arbeidsomstandighedenwet.
- Ontbreekt een begroting van het aantal deskundigen, de beschikbare tijd en/of het budget, dan wordt een *waarschuwing* gegeven op grond van artikel 14, 2e lid onder d van de Arbeidsomstandighedenwet.

Volgens artikel 14, 1e lid van de Arbeidsomstandighedenwet is de werkgever verplicht de volgende vijf taken af te nemen bij een gecertificeerde deskundige (dienst) of een BIG-geregistreerde bedrijfsarts:

- Toetsen RI&E (bij bedrijven met meer dan 25 medewerkers en/of geen branche-RI&E)
- Ziekteverzuimbegeleiding
- Arbeidsomstandighedensprekuren
- (P)AGO
- Aanstellingskeuring¹

¹ Het uitvoeren van aanstellingskeuringen kent wettelijke beperkingen. Het mag alleen in bijzondere gevallen. Deze moeten beoordeeld en beschreven zijn, op basis van de RI&E, en door de bedrijfsarts vertaald in keuringseisen. Het is van toepassing voor functies die risico kunnen opleveren voor de eigen gezondheid of veiligheid, of voor die van anderen. Voor enkele specifieke functies (bijvoorbeeld beroepschauffeur, brandweer, defensie) is een aanstellingskeuring verplicht; ook geldt hiervoor meestal een verplichte PAGO. Omdat het hier om uitzonderingsgevallen gaat, worden aanstellingskeuringen in deze BIM niet verder uitgewerkt.

De actieve inspecties richten zich op de aanwezigheid en volledigheid van het basiscontract, en op de uitvoering van de 5 verplicht af te nemen taken. De andere verplichte elementen uit het basiscontract worden gezien als kwaliteitscriteria om een goede uitvoering van de 5 verplichte taken te borgen. De invulling van de kwaliteitscriteria dient wel goed beschreven te worden in het basiscontract, en dient onderbouwd te zijn met een begroting in tijd en budget. De Inspectie SZW richt zich bij de actieve inspecties vooralsnog niet op de uitvoering van deze elementen in de praktijk. Er kan echter wel reactief op worden geïnspecteerd en gehandhaafd. In dat geval is ondersteuning van een specialist Arbozorg gewenst.

Ad 18)

Tijdens de inspectie is het van belang om na te gaan of de vijf verplichte taken (en dus het basiscontract) worden afgenomen bij de juiste gecertificeerde deskundige (dienst). Hierover zijn namelijk toezeggingen gedaan aan de Tweede Kamer. Als tijdens de inspectie blijkt dat bovenstaande taken worden afgenomen bij één of meer (zelfstandige) geregistreerde bedrijfsartsen en/of gecertificeerde deskundigen, vraagt de inspecteur of er schriftelijke toestemming is van de OR/PVT voor het toepassen van de zogenaamde **maatwerkregeling**. Deze toestemming kan ook schriftelijk in de CAO geregeld zijn. Als de toestemming aanwezig is hoeft de werkgever de vijf verplichte taken niet bij een gecertificeerde arbodienst af te nemen. Dan mag de RI&E door een van de gecertificeerde kerndeskundigen getoetst worden, en mogen de verzuimbegeleiding, het periodieke arbeidsgezondheidskundig onderzoek ("PAGO") en de aanstellingskeuring onder verantwoordelijkheid van een geregistreerde bedrijfsarts plaatsvinden.

Is er geen schriftelijke toestemming van OR/PVT of de CAO, dan valt het bedrijf onder de zogenaamde **vangnetregeling** en dienen bovenstaande taken te worden afgenomen bij een gecertificeerde arbodienst.

Ad 19)

Het ontbreken van de toestemming is op zichzelf niet beboetbaar. Maar als toestemming ontbreekt moet men voor de uitvoering van het basiscontract dus aangesloten zijn bij een gecertificeerde arbodienst. Is dat niet het geval, dan is dat een overtreding van artikel 14a lid 2 van de Arbeidsomstandighedenwet.

N.B.: De inspecteur vraagt welke taak door welke gecertificeerde deskundige (dienst) of bedrijfsarts wordt uitgevoerd, dan wel bij welke deskundige (dienst) of bedrijfsarts de verantwoordelijkheid ligt voor het uitvoeren van die taken. De bedrijfsarts of

gecertificeerde deskundige hoeft immers niet alle taken zelf uit te voeren. Men mag een deel van de verzuimbegeleiding laten doen door interne of externe werknemers, bijvoorbeeld medewerkers van P&O of van een verzuimbureau. Wel blijft de gecertificeerde deskundige (dienst) of bedrijfsarts verantwoordelijk voor het eindresultaat.

Ad 20)

Volgens de Memorie van Toelichting bij de wetswijziging van 1 juli 2017 zijn op het Arbeidsomstandighedenprekeuur de volgende criteria van toepassing:

- Alle werknemers kunnen de bedrijfsarts consulteren over gezondheidkundige vraagstukken in verband met de arbeid, anders dan de ziekteverzuimbegeleiding. Dit geldt dus ook voor werknemers die niet ziek zijn.
- Deze faciliteit moet kenbaar zijn voor iedere werknemer van de werkgever.
- Er moet een directe, onbelemmerde toegang tot de bedrijfsarts zijn. Toegang hoeft dus niet te worden aangevraagd/gemeld of anderszins bekend te worden gemaakt bij de werkgever.
- Er mogen geen onnodige drempels zijn voor plaats en tijdstip van het consult.
- De werkgever wordt niet geïnformeerd over het consult: niet over de aanleiding en niet over de tot personen herleidbare uitkomsten (dus wel over de uitkomsten op geaggregeerd/overkoepelend niveau).
- De bedrijfsarts neemt hierbij het medisch beroepsgeheim in acht.
- De werknemer heeft niet alleen op papier, via internet of telefonisch toegang tot de bedrijfsarts, maar wordt ook daadwerkelijk in de gelegenheid gesteld om de bedrijfsarts in persoon te spreken.
- Doel is het aanpakken en voorkomen van mogelijke gezondheidsrisico's, en het bevorderen van duurzame inzetbaarheid. De kosten hiervan zijn voor rekening van de werkgever.

Als aan één of meerdere van de hierboven genoemde criteria niet wordt voldaan, kan hierop worden gehandhaafd met een eis op artikel 14, eerste lid, onder c, sub 3°, Arbeidsomstandighedenwet.

Ad 21)

Volgens artikel 18 van de Arbeidsomstandighedenwet is de werkgever verplicht de werknemers periodiek in de gelegenheid te stellen een onderzoek te laten ondergaan, dat erop is gericht de risico's die de arbeid voor de gezondheid van de werknemers met zich brengt, zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken. We noemen dit het periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek (PAGO). Het PAGO-advies moet worden

opgesteld door of onder verantwoordelijkheid van de bedrijfsarts. In dit advies wordt aangegeven bij welke arbeidsrisico's het arbeidsgezondheidskundig onderzoek moet worden aangeboden en met welke frequentie. Hulpmiddelen voor de bedrijfsarts bij het opstellen van het PAGO-advies zijn de verzuimcijfers en de RI&E. Het PAGO kan een onderdeel zijn van een PMO (Periodiek Medisch Onderzoek). Het PMO is een breder onderzoek dat zich zowel richt op de invloed van arbeid op de gezondheid als de invloed van gezondheid op arbeid.

De inspecteur vraagt *altijd* naar (P)AGO indien:

- a. (P)AGO is opgenomen in de arbocatalogus van de branche;
- b. **situaties uit het Arbobesluit** van toepassing zijn, zoals jeugdigen, nachtarbeid, werken met toxische stoffen of biologische agentia, geluid >80 dB(A), etc. Zie voor volledige lijst van artikelen uit het Arbobesluit **bijlage V**. Het niet aanbieden van (P)AGO is direct handhaafbaar op deze artikelen, tenzij de werkgever met een advies van de bedrijfsarts aantoonst dat (P)AGO niet zinvol is.
- c. In uitzonderlijke gevallen kan de inspecteur te maken krijgen met een situatie, waarbij het gaat om arbeidsgebonden gezondheidsschade of een beroepsziekte van een persoon of groep (naar aanleiding van een ongevalsonderzoek/melding of klacht). In dat geval wordt geadviseerd eerst in overleg te treden met de medisch adviseurs.

De werkgever moet zich bij het uitvoeren van het PAGO laten bijstaan door een BIG-geregistreerde bedrijfsarts (artikel 2.14a onder 2 van het Arbobesluit). Dit houdt in dat het PAGO door of onder verantwoordelijkheid van een bedrijfsarts moet worden uitgevoerd.

Zoals eerder genoemd is het PAGO één van de verplichte elementen in het basiscontract met de bedrijfsarts of arbodienst, zie onder ad 16/17.

Als de inspecteur overweegt te handhaven op (P)AGO, wordt geadviseerd ondersteuning bij de specialist Arbozorg of de medisch adviseur te vragen.

Ad 22)

In voorkomende gevallen kan de inspecteur tijdens de inspectie het vermoeden krijgen dat de bedrijfsarts of gecertificeerde kerndeskundige de bijstand niet naar behoren uitvoert. Mocht de inspecteur twijfelen over de kwaliteit van de producten of van de uitvoering van de taken door de deskundige, dan wordt geadviseerd contact op te nemen met de specialist Arbozorg of het team Certificatie. In gezamenlijk overleg zal dan nagegaan worden of nader onderzoek mogelijk is.

Handhaven bij de gecertificeerde deskundige of bedrijfsarts

De nieuwe wetgeving brengt in enkele situaties met zich mee dat er gehandhaafd kan worden bij de gecertificeerde kerndeskundige of bedrijfsarts. De kerndeskundige of bedrijfsarts is dan de normadressaat. Dit is *uitsluitend* mogelijk in de volgende situaties:

- Als de gecertificeerde kerndeskundige of bedrijfsarts niet nauw samenwerkt met, noch adviseert en medewerking verleent aan de preventiemedewerker en de OR/PTV inzake te nemen, genomen en uit te voeren maatregelen gericht op een zo goed mogelijk arbeidsomstandighedenbeleid (eis artikel 14 lid 2 onder i);
- Als de bedrijfsarts niet adviseert over preventieve maatregelen over het algemeen arbeidsomstandighedenbeleid, bedoeld in artikel 3. Een voorbeeld van een concrete situatie is als de bedrijfsarts geen preventieve adviezen in het toetsingsrapport bij de RI&E heeft opgenomen (waarschuwing artikel 14 lid 2 onder j).

In de volgende situaties ligt het meer voor hand om alleen in reactieve zaken te handhaven bij de bedrijfsarts of gecertificeerde kerndeskundige:

- Als de gecertificeerde kerndeskundige of bedrijfsarts, die het toetsingsrapport en advies bij de RI&E (als bedoeld in artikel 14 lid 1 onder a) heeft opgesteld, dit rapport/advies niet heeft toegestuurd naar de OR/PVT (waarschuwing artikel 14 lid 3);
- Als er tekortkomingen zijn met betrekking tot de second opinion en/of de klachtenprocedure bij de bedrijfsarts.

In gevallen waarin de inspecteur overweegt te handhaven bij de gecertificeerde kerndeskundige of bedrijfsarts, wordt dringend geadviseerd te overleggen met de specialist Arbozorg of medisch adviseur.

D

Inspectievragen Voorlichting en Evaluatie van beleid

Feitnummer	Inspectievraag
23 W080101	Zijn de werknemers doeltreffend ingelicht over de wijze waarop de deskundige bijstand in het bedrijf is georganiseerd?
24 W030401	Wordt het arbeidsomstandighedenbeleid (RI&E en PvA, organisatie en inzet deskundige bijstand, en alle elementen uit het basiscontract) regelmatig getoetst/geëvalueerd aan de ervaringen die daarmee zijn opgedaan? Wordt het arbeidsomstandighedenbeleid (en de maatregelen en/of elementen) aangepast zo vaak als daartoe de daarmee opgedane ervaring aanleiding geeft?

Toelichting inspectievragen 22 en 23: Beoordelen in documenten in combinatie met gesprekken met werknemers, deskundigen (inclusief preventiemedewerker en HR-adviseur) en OR

Ad 23)

De vragen over voorlichting richten zich op kennis bij werknemers over de organisatie van de deskundige bijstand. Het gaat erom dat de werknemers bekend zijn met de manier waarop de deskundige bijstand, zoals bedoeld in artikel 13, 14, 14a (en 15) van de wet, geregeld is en hoe zij van welke diensten gebruik kunnen maken. Belangrijk is bijvoorbeeld:

- dat zij weten wie de preventiemedewerker is en wat deze doet;
- dat zij weten wie de bedrijfsarts is en waarvoor zij een beroep kunnen doen op de bedrijfsarts;
- dat zij weten hoe de verplichte elementen uit het basiscontract, zoals arbospreekuur, PAGO en second opinion, geregeld zijn in hun bedrijf en hoe zij hiervan gebruik kunnen maken.

Ad 24)

Evaluatie van beleid strekt zich uit over alle elementen van arbozorg die in deze BIM worden behandeld (zie ook model cyclische aanpak op pagina 6). Ten minste de volgende zaken moeten regelmatig/periodiek getoetst (op effect), geëvalueerd en indien nodig bijgesteld worden:

- de RI&E en de uitvoering van alle afzonderlijke maatregelen uit het PvA;
- het proces en de uitvoering van alle afzonderlijke elementen van het basiscontract;
- de inzet (benodigd(e) tijd, budget en deskundigheid) van de bedrijfsarts en preventiemedewerker.

Het is van belang dat zowel het management als de preventiemedewerker, de bedrijfsarts en de OR betrokken zijn bij een grondige evaluatie, en dat zij de conclusies en resultaten daaruit onderschrijven.

- Wanneer uit de evaluatie blijkt dat er knelpunten/ (rest)risico's bestaan bij arbeidsomstandigheden, dienen deze direct in een volgende cyclische aanpak van RI&E en PvA weggenomen te worden.
- Wanneer uit de evaluatie blijkt dat de benodigde tijd en/of het benodigde budget voor het uitvoeren van de verplichte taken/elementen uit het basiscontract verkeerd zijn ingeschat, dienen ze in het basiscontract aangepast te worden.

3

Wettelijke grondslag

Deze module is gebaseerd op de volgende artikelen: Arbeidsomstandighedenwet artikelen 3, lid 4, 5, 8, 1e lid en 13 en 14.

1 Handhaving

De beantwoording van de hiervoor gestelde vragen kan leiden tot handhaving op basis van de artikelen 3, lid 4, 5, 8, 1e lid en 13, 14 en 14a van de Arbowet.

De handhaving kan gaan om de volgende aspecten:

- Arbobeleid wordt niet regelmatig getoetst en aangepast.
- Er is geen schriftelijke RI&E aanwezig.
- De RI&E bevat niet alle relevante risico's of organisatieonderdelen.
- De RI&E bevat geen Plan van Aanpak.
- Voor de beschreven risico's worden in het Plan van Aanpak geen maatregelen en/of realisatietermijnen vermeld.

- Er zijn geen deskundige werknemer(s) aangewezen.
- In de RI&E ontbreken de passages over benodigde aantallen, deskundigheid of tijd voor de preventiemedewerker(s).
- De RI&E is onterecht niet getoetst.
- Er is geen doeltreffende voorlichting over de organisatie van deskundige bijstand.
- Deskundige bijstand is onjuist geregeld (de "maatwerkregeling" wordt onterecht gehanteerd).
- Er is geen Basiscontract of de invulling daarvan is onvoldoende.
- De af te nemen taken deskundige bijstand zijn onvoldoende geregeld.
- Bedrijfsarts, preventiemedewerker en OR/PVT werken niet samen.

In de handhavingsbRI&Ef moet gebruik worden gemaakt van de standaard tekstblokken die te vinden zijn in de **Kennisbank**.

2 Inspectielijst

Hieronder zijn de belangrijkste feitnummers opgenomen, met de daarbij behorende handhavinginstrumenten. Raadpleeg DIWI voor de niet genoemde feitnummers.

Feitnummer	Inspectiepunten	Instrument	Blz. onderdeel vragen
W030401	Arbobeleid regelmatig toetsen en aanpassen aan ervaringen.	Eis	Pag. 16 onder D vraag 24
W050101	Schriftelijke RI&E aanwezig, inclusief risico's bijzondere categorieën werknemers.	Boete	Pag. 8 onder A vraag 1 en 6
W050104	Onvolledige RI&E.	Waarschuwing	Pag. 8 onder A vraag 4-7 pag. 10 onder B vraag 8-10
W050301	Plan van Aanpak aanwezig als onderdeel van de RI&E.	Boete	Pag. 8 onder A vraag 4 en 5
W050302	Termijnen van maatregelen genoemd in Plan van Aanpak.	Waarschuwing	Pag. 8 onder A vraag 5
W080101	Geen doeltreffende voorlichting over de organisatie van deskundige bijstand op het gebied van preventie en bescherming.	Eis	Pag. 16 onder D vraag 23
W130101	Bijstand deskundige werknemers.	Waarschuwing*	Pag. 10 onder B vraag 11
W130901	In RI&E noodzakelijke maatregelen beschreven voor bijstand deskundige werknemers.	Waarschuwing*	Pag. 8 onder A vraag 7
W1401	Bijstand door gecertificeerde kerndeskundige of BIG-geregistreerde bedrijfsarts	Waarschuwing	Pag. 12 onder C vraag 16
W1401a	Toetsen en adviseren RI&E door gecertificeerde deskundige (dienst).	Waarschuwing	Pag. 8 onder A vraag 2
W1401b	Ziekteverzuimbegeleiding door gecertificeerde deskundige of bedrijfsarts.	Boete	Pag. 12 onder C vraag 16/17
W1401c	Uitvoeren (P)AGO/aanstellingskeuring door gecertificeerde deskundige of bedrijfsarts.	Waarschuwing	Pag. 12 onder C vraag 21
W1401c	Voor de werknemers doeltreffende toegang tot de bedrijfsarts voor consultatie (arbeidsomstandighedensprekuur)	Eis	Pag. 12 onder C vraag 20
W14a201	Bijstand gecertificeerde arbodienst binnen bedrijf bij taken artikel 14a lid 2.	Waarschuwing	Pag. 12 onder C vraag 18
W1404	Op schrift gesteld contract tussen werkgever en een gecertificeerde deskundige, arbodienst of BIG-geregistreerde bedrijfsarts, inclusief alle verplichte elementen en beschrijvingen van de wijze waarop de taken zullen worden uitgevoerd.	Indien niet aanwezig: Boete Indien niet volledig: Waarschuwing	Pag. 12, onder C vraag 16/17
W1402d	In het basiscontract is het aantal deskundigen, de beschikbare tijd en/of het budget aangegeven.	Eis*	Pag. 12, onder C vraag 16/17
W1402i	De bedrijfsarts en andere kerndeskundigen werken nauw samen met de preventiemedewerker, de OR of de PVT	Eis	Pag. 10 onder B vraag 15, Pag. 12, onder C vraag 22
W1402j	De bedrijfsarts adviseert niet over preventieve maatregelen over het algemeen arbeidsomstandighedenbeleid, bedoeld in artikel 3.		Pag. 12, onder C vraag 22

* Mocht de handhaving inhoudelijk moeten ingaan op het aantal deskundigen/preventiemedewerkers en/of hun inhoudelijke kennis of deskundigheid, dan zal er in overleg met de specialist Arbozorg van het IKC een eis moeten worden gesteld.

Bijlage I: Overzichten gecertificeerde arbodiensten en kerndeskundigen

De toetsing van de RI&E is een verplicht onderdeel van het contract dat een arbeidsorganisatie sluit met hetzij een arbodienst of één of meerdere arbokerndeskundigen. In het eerste geval noemen we dit de Vangnetregeling (artikel 14a Arbowet), en in het tweede geval heet het de Maatwerkregeling (artikel 14 Arbowet).

Bij de Vangnetregeling is het wél van belang dat de toetsing van de RI&E gebeurt door een gecertificeerde arbodienst (artikel 14a, lid 2 en 3 Arbowet). Voor een overzicht van gecertificeerde arbodiensten klik [hier](#).

Maakt het bedrijf bij de toetsing van de RI&E gebruik van de Maatwerkregeling, dan moeten diensten worden afgenomen van een **BIG-geregistreerde** bedrijfsarts en/of van een gecertificeerde arbokerndeskundige, zoals een hogere veiligheidskundige, een arbeidshygiënist of een arbeids- en organisatiedeskundige (artikel 14, lid 1 Arbowet en artikel 2.7, lid 2 Arbobesluit). Deze arbodeskundigen moeten een persoonscertificaat voor hun werkveld hebben behaald bij een certificerende instelling.

Via de volgende link kan gecheckt worden of een arbodeskundige is gecertificeerd op zijn werkveld:

<https://www.inspectieszw.nl/onderwerpen/certificerende-en-keurende-instellingen/documenten/publicaties/2016/06/15/werkvelden-met-verplichte-certificatie>.

In deze link is te vinden welke certificerende instellingen aangewezen zijn voor de verschillende werkvelden. Op de websites van de genoemde certificerende instellingen is vervolgens (op naam of certificaatnummer) te vinden of een specifieke arbodeskundige daadwerkelijk gecertificeerd is.

Let op! Een gecertificeerde MVK'er mag géén RI&E toetsen conform arbowet- en regelgeving. Artikel 2.7 van het Arbobesluit heeft het in dit kader over deskundigen en over de afgifte van een certificaat van bekwaamheid. Artikel 2.16 Arboregeling geeft vervolgens aan dat het voor wat betreft artikel 2.7 tweede lid moet gaan om een persoonscertificaat 'hogere veiligheidskundige'.

Bijlage II: Artikelen Arbobesluit die nadere inventarisatie- verplichting voorschrijven

In het Arbobesluit zijn voor de volgende onderwerpen nadere voorschriften voor de Risico-Inventarisatie en -Evaluatie gegeven:

- Jeugdigen (artikel 1.36);
- Zwangere werknemers (artikel 1.41);
- Psychosociale arbeidsbelasting (artikel 2.15);
- Voorkoming en beperking van zware ongevallen met gevaarlijke stoffen (afdeling 2 van hoofdstuk 2 en artikel 9.34);
- Explosieve veiligheid (artikel 3.5c);
- Gevaarlijke stoffen in het algemeen (artikel 4.2);
- Aanvullende registratie gevaarlijke stoffen (artikel 4.2a);
- Kankerverwekkende of mutagene stoffen en kankerverwekkende processen (artikel 4.13);
- Biologische agentia (artikelen 4.85 en 4.97);
- Fysieke belasting (artikel 5.3 b);
- Beeldschermwerk (artikel 5.9);
- Lawaai (artikel 6.7);
- Kunstmatige optische straling (artikel 6.12d);
- Trillingen (artikel 6.11b en 6.11c);
- Persoonlijke beschermingsmiddelen (artikel 8.2).

Bijlage III: Achtergrond-informatie

Wetswijziging Arbeids-gerelateerde Zorg

Per 1 juli 2017 is de wetswijziging van de Arbeidsomstandighedenwet rondom de toekomst van de arbeidsgerelateerde zorg (TAZ) in werking getreden. Het doel van de wetswijziging is meer aandacht te creëren voor preventie bij de arbogerelateerde zorg ten opzichte van de aandacht voor ziekteverzuimbegeleiding. De arbeidsmarkt verandert en de duurzame inzetbaarheid van de beroepsbevolking wordt van steeds groter belang. Tegen die achtergrond heeft de regering enkele aanpassingen van de Arbeidsomstandighedenwet voorgesteld, met de volgende doelstellingen:

- Het vergroten van de betrokkenheid van werkgevers en werknemers bij de arbodienstverlening;
- Het vergroten van aandacht voor preventie (ten opzichte van ziekteverzuimbegeleiding) in het bedrijf;
- Het formuleren van randvoorwaarden voor het handelen van de bedrijfsarts.

Hoofddlijn van de wetswijziging is:

- **Basiscontract:** Een van de belangrijkste punten van de nieuwe Arbowet is de invulling van het basiscontract met elf elementen, waarvan zeven nieuwe elementen in de Arbowet zijn opgenomen. Het basiscontract stelt minimeisen aan het contact tussen arbodienstverleners en werkgevers, onder meer over de toegang tot de werkvloer, de second opinion, de klachtenregeling, de rollen/taken van de arbodeskundigen/preventiemedewerkers en de OR/PVT.
- **Open spreekuur:** In de nieuwe Arbowet moet de werkgever ervoor zorgen dat de werknemer de bedrijfsarts kan bezoeken als hij vragen heeft over zijn gezondheid in relatie tot het werk. Zo kan de bedrijfsarts worden geconsulteerd, bijvoorbeeld via een open spreekuur, voordat klachten leiden tot verzuim.
- **Vrije toegang werkvloer:** De bedrijfsarts moet in de gelegenheid worden gesteld iedere werkplek te kunnen bezoeken, en zo te kunnen adviseren over preventieve maatregelen in het bedrijf. Met dit advies kan de werkgever maatregelen treffen ter voorkoming van ongezonde en/of onveilige werkmethodes. Hierdoor krijgt de bedrijfsarts bovendien goed inzicht in de arbeidsomstandigheden en de (individuele) belasting in het werk.

- **Preventief advies:** De bedrijfsarts adviseert over preventieve maatregelen betreffende het algemeen arbeidsomstandighedenbeleid, bedoeld in artikel 3.
- **Second opinion:** Indien de werknemer twijfelt aan de juistheid van het door de bedrijfsarts gegeven advies, kan hij een second opinion van een andere bedrijfsarts aanvragen. Bedrijfsartsen moeten zo'n verzoek altijd honoreren, tenzij er zwaarwegende argumenten zijn om het niet te doen. De second opinion wordt door de werkgever betaald.
- **Melden beroepsziekten:** Het basiscontract stelt dat de bedrijfsarts beroepsziekten moet kunnen melden aan het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten (NCvB), en dat hij hier dus ook tijd aan moet kunnen besteden.
- **Klachtenprocedure:** Iedere bedrijfsarts moet een klachtenprocedure hebben zodat een werknemer een klacht kan indienen. Deze regel geldt vanaf nu voor alle bedrijfsartsen, ook als zij niet werkzaam zijn bij een gecertificeerde arbodienst en bijvoorbeeld werken als zelfstandig bedrijfsarts.
- **Duidelijker rol preventiemedewerker:** Naast de bedrijfsarts krijgt ook de preventiemedewerker een steviger rol in de nieuwe Arbowet. De benoeming en de positie van de preventiemedewerker in de organisatie zal nu met instemming van de OR of PVT plaatsvinden. Daarnaast moet er verplicht overleg/samenwerking plaatsvinden tussen de preventiemedewerker en de bedrijfsarts ten behoeve van het arbeidsomstandighedenbeleid.

Vanaf 1 juli 2018 kan de Inspectie op bovenstaande wetswijziging handhaven. Deze BIM geeft handen en voeten aan het toezicht en de handhaving op de nieuwe wetgeving. De BIM gaat in eerste instantie alleen in op de handhaving rondom de aanwezigheid en volledigheid van het basiscontract, de uitvoering van de vijf verplichte taken van de arbodienst/bedrijfsarts, en de rol/taak van de preventiemedewerker. De andere aspecten worden als kwaliteitscriteria gezien, die nodig zijn om een goede uitvoering van de taken te borgen. Hierop kan in reactieve inspecties gehandhaafd worden. Het is wenselijk hierbij de specialist Arbozorg te consulteren.

Bijlage IV: Checklist voor het beoordelen van de volledigheid van Basiscontracten

Verplichte onderdelen van het contract met de arbodienst/bedrijfsarts	Ingeschatte tijdsduur/kosten
Verzuimbegeleiding: De bedrijfsarts adviseert bij de begeleiding van werknemers die door ziekte niet in staat zijn hun arbeid te verrichten. Toetsen van en adviseren over de RI&E (25+ werknemers en/of geen branche-RI&E). PAGO: De bedrijfsarts adviseert over het opzetten en uitvoeren van het arbeidsgezondheidskundig onderzoek, zoals bedoeld in artikel 18. Aanstellingskeuring: De bedrijfsarts adviseert over de noodzaak van het uitvoeren van de aanstellingskeuring. Consultatie: Een voor de werknemers doeltreffende toegang tot de bedrijfsarts (arbospreekuur), ook voor werknemers die niet verzuimen. Bezoek aan de werkplek: De bedrijfsarts kan onbelemmerd de werkplekken bezoeken en individueel werkplekonderzoek doen. Second opinion: Mogelijkheid voor werknemers om een andere bedrijfsarts te raadplegen over de gegeven adviezen rondom begeleiding, reïntegratie, en overige medische advisering. Klachtenprocedure: De bedrijfsarts of arbodienst heeft een duidelijke procedure die beschrijft hoe en waar de werknemer eventuele klachten kan indienen over de dienstverlening door de bedrijfsarts. Melden beroepsziekten: De bedrijfsarts kan tijd besteden aan het opsporen, onderkennen, diagnosticeren en melden van arbeidsgerelateerde aandoeningen en beroepsziekten. Overleg met OR en preventiemedewerker: De bedrijfsarts en andere kerndeskundigen werken nauw samen met de preventiemedewerker en de OR/PVT. Preventieve maatregelen: De bedrijfsarts adviseert over preventieve maatregelen betreffende het algemeen arbeidsomstandighedenbeleid en de RI&E.	

Bijlage V: Artikelen Arbobesluit verplicht aanbieden PAGO

Als onderstaande risico's aanwezig zijn in de organisatie is het aanbieden van PAGO **verplicht** op basis van het Arbobesluit:

- Jeugdigen (artikel 1.38)
- Nachtarbeid (artikel 2.43)
- Gevaarlijke stoffen (artikelen 4.10a t/m c)
- Kankerverwekkende of mutagene stoffen en kankerverwekkende processen (artikel 4.23)
- Biologische agentia (artikelen 4.85 lid 1 onder d, 4.91, 4.96)
- Beeldschermwerk (artikel 5.11)
- Lawaai (artikel 6.10)
- Trillingen (artikel 6.11e)
- Kunstmatige optische straling (artikel 6.12g)
- Elektromagnetische velden (artikel 6.12n)
- Duikarbeid, caissonarbeid en overige arbeid onder overdruk (artikel 6.14a)
- Ioniserende straling (Besluit basisveiligheidsnormen stralingsbescherming, artikel 7.21)

Dit inspectierapport is een uitgave van:

Inspectie SZW

De Inspectie SZW maakt deel uit van het Ministerie
van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Xerox/OBT, Den Haag | 121571

© Rijksoverheid | Mei 2019

